

Державна судова адміністрація України: результати співпраці з Агентством США з міжнародного розвитку (USAID)

Державна судова адміністрація України працює з трьома програмами (проектами) Агентства США з міжнародного розвитку (USAID):

1. Проект «Кібербезпека критично важливої інфраструктури України» (реєстраційна картка № 4464), за яким є реципієнтом;
2. Проект «Підтримка Цифрової Трансформації», (реєстраційна картка № 5458), за яким є також реципієнтом;
3. Програма USAID «Справедливість для всіх» (реєстраційна картка № 4836), за якою є бенефіціаром та реципієнтом.

Також реципієнтами цієї програми є:

Міністерство науки і освіти України;
Міністерство юстиції України;
Верховний Суд;
Національна школа суддів України;
Вищий антикорупційний суд;
Вища рада правосуддя;
Вища кваліфікаційна комісія суддів України;
БО «Всеукраїнська коаліція з надання правової допомоги»,
м. Хмельницький;
ГО «Центр соціальної адаптації», м. Черкаси;
ГО «Центр громадської активності «Сіті Хаб», м. Запоріжжя;
ВГО «Асоціація правників України», м. Київ;
ГО «Суспільство і право», м. Львів;
Молодіжна ГО «Інститут суспільних ініціатив», м. Львів;
«Благодійний фонд «Стіна», м. Ірпінь, Київська область;
ГО «Всеукраїнська асоціація центрів надання адміністративних послуг»,
м. Київ;
Луганська обласна громадська правозахисна жіноча організація «Чайка»,
смт Бородянка, Київська область;
Білоцерківська міська громадська організація «Правова єдність»,
м. Біла Церква;
Чугуївська міськрайонна громадська організація «Чугуївська правозахисна
група», м. Чугуїв, Харківська область;
Одеська обласна організація Всеукраїнської громадської організації
«Комітет виборців України», м. Одеса;

ГО «Асоціація слідчих суддів України», м. Одеса;

ГО «Товариство «Український народний дім в Чернівцях», м. Чернівці;
ГО «Асоціація жінок-юристок України «Юрфем», м. Львів;
ГС «Українська академія медіації», м. Одеса;
ГО «Асоціація сімейних медіаторів України», м. Київ;
ГО «Фокус права», м. Одеса;
ГО «Фонд розвитку підприємництва та реалізації бізнес-ідей»,
м. Сєверодонецьк;
ГО «Інститут прикладних гуманітарних досліджень», м. Харків;
ГО «Всеукраїнська правозахисна організація «Юридична сотня», м. Київ
ГО «Трус Хаундс», м. Київ;

[Перелік зареєстрованих проєктів з планами закупівель](#)

РЕЗУЛЬТАТИ СПІВПРАЦІ

Проєкти USAID «Кібербезпека критично важливої інфраструктури України» та «Підтримка Цифрової Трансформації» стали партнерами ДСА України протягом останніх кількох років.

Програми (проєкти) Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) були та залишаються незмінними партнерами ДСА України протягом майже 20 років. Завдяки довготривалій, плідній співпраці, було здійснено закупівлю засобів інформатизації для судів, проведено різноманітні заходи (конференції, семінари, круглі столи), організовано навчальні та ознайомчі візити, надано експертну та методичну допомогу, тощо.

Варто зазначити, що Програма USAID «Справедливість для всіх» є п'ятим проєктом, що впроваджує Уряд США через Кімонікс Інтернешнл у співпраці з Державною судовою адміністрацією України, і реалізується з жовтня 2021 року.

Програма надає підтримку у реформуванні Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Також активно допомагає судовій системі України щодо відновлення роботи судових установ, пошкоджених внаслідок ворожих атак РФ та щодо створення міжнародного трибуналу з метою переслідування за воєнні злочини проти України та з інших питань, пов'язаних із судовою реформою.

У рамках Програми USAID «Справедливість для всіх» у 2022 році українським судам передано обладнання, як безоплатно надану міжнародну технічну допомогу, на загальну суму 5 465 865, 6 грн (101 ноутбук, 125 4G роутерів та сховища даних). Кінцевим користувачем майна є місцеві суди, ДСА України та її територіальні управління.

У 2023 році місцеві суди Київської області отримали обладнання, як безоплатно надану міжнародну технічну допомогу, на загальну суму 11 431 105,00 грн (5 серверів, 80 персональних комп'ютерів, 50 ноутбуків, 50 багатофункціональних пристроїв, 150 одиниць ліцензій програмного забезпечення).

За підтримки програми USAID «Справедливість для всіх» ДСА України проведено п'ять спільних із Міжнародною асоціацією судового адміністрування онлайн конференцій на актуальну тематику судового адміністрування в умовах війни, зокрема щодо: особливостей роботи судів в умовах війни, безпекових викликів, діджиталізації правосуддя, розбудови судової інфраструктури на підтримку потерпілих та свідків, впровадження гендерного підходу у правосуддя. У заходах взяло участь близько 2 тисяч працівників судів.

Діджиталізація. Програмою USAID «Справедливість для всіх» спільно з ДСА України проведено функціональний аудит ІТ-систем судової влади; розроблено проєкт Концепції ЄСІКС, презентовано та проведено її публічне обговорення; розроблено проєкт технічних вимог на систему документообігу суду. Нині триває погодження та доопрацювання вищезгаданих проєктів.

Розпочата закупівля послуг з оцінки технічного завдання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України щодо розробки електронного досьє судді (кандидата на посаду судді). Оцінка технічного завдання дозволить Комісії провести якісну закупівлю відповідних послуг.

Закупівля Програмного забезпечення «Портал дистанційного тестування «Кваліфікаційний іспит суддів» дозволить ВККСУ провести анонімне тестування в електронному форматі загальних знань у сфері права кандидатів на посаду судді.

Щодо устаткування медіа класів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України: закуплено та передано ВККСУ обладнання та комплекти для запису відеоконференцій та трансляцій, які будуть використовуватися під час онлайн-заходів і засідань Комісії.

Забезпечено пілотування системи «Пошук рішень» - онлайн вирішення спорів з метою розвантаження судів.

Працівникам судів, які мали бажання опанувати англійську мову, надано доступ до освітньої онлайн платформи ReallyEnglish.

Підписано договір про співпрацю між Національною школою суддів України та Національним суддівським коледжем США задля проведення спільних заходів на актуальні для українських суддів та працівників апаратів судів теми. **Так відбулися:**

вебінар «Пов'язане з війною сексуальне насильство. Міжнародне кримінальне право і судова практика»;
вебінар «Електронні послуги суду»;
дві сесії вебінару «Дослідження нейронауки у сфері прийняття судових рішень»;
дві сесії фасилітованої дискусії з Онлайн вирішення спорів (ОВС);
засідання фокус групи з питань створення в Україні судів з малозначних справ та інституту мирового судді;
засідання фокус групи із створення судів з питань ветеранів.

Також варто зазначити, що міжнародними експертами розроблено навчальну програму для проведення НШСУ тренінгів для суддів щодо розгляду справ про воєнні злочини. Навчальний курс базується на матеріалах [«Настільна книга судді: матеріали для розгляду справ про міжнародні злочини»](#).

Експертами Програми USAID "Справедливість для всіх" проведено дослідження та надано рекомендації з питань вдосконалення національної правової бази, адміністрування судових справ та підвищення обізнаності суддів для розгляду справ про воєнні злочини.

За результатами досліджень були підготовлені відповідні аналітичні звіти. Зокрема, аналітичний звіт "Адміністрування в судах процесу розгляду справ про воєнні злочини", що сфокусований на конкретних проблемах, які доводиться вирішувати українським судам при організації проходження справ про воєнні злочини.

Міжнародними експертами підготовлено Звіт щодо повторної оцінки потреб судового адміністрування справ про воєнні злочини. Документ направлено представникам судової влади.

У рамках співпраці ДСА України з Програмою USAID «Справедливість для всіх», за підтримки Ради суддів України, у 2024 році розпочато реалізацію пілотного проєкту із запровадження відділів підтримки потерпілих і свідків воєнних злочинів (далі – пілотний проєкт) у чотирьох судах:

Вишгородському районному суді Київської області,
Ірпінському міському суді Київської області,
Шевченківському районному суді міста Києва,
Чернігівському районному суді Чернігівської області.

Проведено низку робочих зустрічей; здійснено ознайомчий візит в Координаційний центр підтримки потерпілих і свідків, створений Офісом Генерального прокурора України; у чотирьох пілотних судах призначено відповідальних осіб за ведення пілотного проєкту.

Експертом Програми USAID «Справедливість для всіх» Сімо Ваатайненом підготовлено Звіт за результатами експертної оцінки потреб пілотних судів в облаштуванні приміщень для роботи з потерпілими і свідками.

В жовтні–листопаді 2024 року експертами Програми USAID Сімо Ваатайненом та Альмою Делькович було проведено тренінги для суддів та працівників апарату пілотних судів на тему важливості потерпіло-орієнтованого підходу при організації судових процесів у справах про воєнні злочини.

Спільно з міжнародними експертами розроблено Протокол для судів по роботі з вразливими потерпілими і свідками, який рішенням Ради суддів України № 38 від 11.11.2024 року схвалено та рекомендовано пілотним судам для застосування.

Залучено архітектурно-дизайнерське бюро, яке буде займатися питання облаштування таких відділів у пілотних судах.

У співпраці з Програмою USAID «Справедливість для всіх», за підтримки Ради суддів України в 2024 році розпочато реалізацію проєкту зі створення електронної, двомовної (українською та англійською) та дружньої для користувача бази даних рішень українських судів у справах про воєнні злочини. Цю ініціативу Програми USAID було схвалено Рішенням Ради суддів України від 11.04.2024 № 9. Відбулися координаційні та робочі зустрічі. Було сформовано робочу групу для детального обговорення, формування нормативної бази й вирішення операційних питань, які виникатимуть під час впровадження проєкту. Презентація досвіду створення бази відбулася під час міжнародної конференції з питань судового адміністрування у Сінгапурі.

Важливо зазначити, що вищезгадана база даних рішень українських судів у справах про воєнні злочини з коментарями буде слугувати навчальним інструментом і ресурсом для суддів, адвокатів-захисників, прокурорів, викладачів права, студентів юридичних факультетів, активістів громадянського суспільства та журналістів. База дає можливість відстежувати розвиток подій та тенденції застосування міжнародного кримінального права та міжнародного гуманітарного права у справах, пов'язаних з війною росії проти України. Вже розроблено технічні вимоги до бази даних та оприлюднено запит на надання пропозицій щодо залучення IT-компанії для початку її створення. Залучено групу міжнародних та національних експертів для створення методології написання коментарів та дайджестів, а також розробки 12 модельних коментарів та дайджестів.

За підтримки Програми USAID «Справедливість для всіх» у співпраці з іншими партнерами у **2023 році проведено Першу міжнародну конференцію «Правосуддя в національних судах у справах про міжнародні злочини».**

Під час конференції обговорено питання, що стосуються судочинства у справах про міжнародні злочини, в тому числі підвищення спроможності суддів, судового адміністрування, забезпечення людино-центричного підходу під час

розгляду цієї категорії справ, забезпечення підтримки свідків і потерпілих, ролі сторони захисту у забезпеченні права на справедливий суд, гендерної чутливості під час досудового та судового розгляду цих справ, питання законодавчого регулювання прогалин.

У співпраці з українськими та міжнародними партнерами за підтримки Програми USAID «Справедливість для всіх» у жовтні 2024 року проведено Другу щорічну конференцію «Правосуддя в національних судах у справах про воєнні злочини», яка відбулася під гаслом «Обстоюючи невідворотність покарання». Дискусії під час конференції були зосереджені на прогресі, досягнутому у впровадженні експертних рекомендацій щодо зміцнення законодавчої бази, посиленні професійної спроможності суддів та адвокатів захисту, а також покращенні судового адміністрування щодо справ про воєнні злочини. Учасники конференції напрацювали рекомендації та пропозиції щодо подальших кроків у сприянні справедливому, неупередженому та ефективному розгляду справ про воєнні злочини. Понад 170 учасників, серед яких були народні депутати, судді, прокурори, адвокати, науковці, представники громадянського суспільства і міжнародних донорів, а також експерти зі Сполучених Штатів Америки, Боснії і Герцеговини, Фінляндії, Нідерландів і Німеччини, визначили й обговорили виклики, що постають перед системою правосуддя під час розгляду справ про воєнні злочини, та рекомендували шляхи для їх вирішення з урахуванням кращих національних практик і набутого міжнародною спільнотою досвіду.

На цьому заході представлено Другий оціночний звіт стосовно оцінки потреб суддів у підвищенні кваліфікації щодо розгляду справ про міжнародні злочини. Звіт підготовлено за результатами впровадження НШСУ рекомендацій Базового звіту (2022 року) і Першого оціночного звіту (2023 року).

За сприяння Програми USAID «Справедливість для всіх» проведено круглий стіл для суддів, прокурорів, слідчих та адвокатів на тему: «Сприяння справедливому та ефективному здійсненню правосуддя у справах про воєнні злочини».

Здійснено аналіз можливості впровадження в Україні судів у справах ветеранів. Йдеться про концепцію впровадження, про створення підґрунтя для вдосконалення механізму розгляду судових справ ветеранів, які вчинили правопорушення через їхній травматичний досвід. Тему досліджувала Всеукраїнська правозахисна організація «Юридична сотня». За результатами дослідження було створено Судово-реабілітаційну процедуру, розроблено дорожню карту і план дій її впровадження в Україні.

Громадською організацією «Асоціація сімейних медіаторів України» розроблено спеціалізовану навчальну програму та навчальні матеріали із сімейної медіації, у партнерстві з **Національною школою суддів України** проведено навчання суддів та правників, у тому числі міжпрофесійні. **Підготовлено та представлено результати дослідження практики з надання послуг сімейної медіації. Ці заходи проведені у рамках реалізації грантового**

проєкту «Шляхи до справедливості у вирішенні сімейних конфліктів: реалізація доступності та якості медіації».

Програмою USAID «Справедливість для всіх» надано підтримку Асоціації жінок-юристок України «ЮрФем» у проведенні IV щорічного форуму юристок України «Дорожня карта боротьби з сексуальним насильством». За результатом заходу було розроблено Дорожню карту боротьби із сексуальним насильством та направлено всім ключовим стейкхолдерам, які працюють із постраждалими для врахування в роботі.

Також Програмою USAID «Справедливість для всіх» здійснено підтримку, зокрема Верховного Суду та Національної школи суддів України в проведенні аналізу рішень українських судів у справах про сексуальне насильство, а також практики висвітлення судами цих справ суспільству та медіа.

За сприяння Програми USAID заступник Голови ДСА України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Леонід Сапельніков взяв участь у міжнародній конференції «Побудова довіри до правосуддя» та спільно з представниками Програми USAID «Справедливість для всіх» презентував українські досягнення в сфері судового адміністрування з питань цифровізації правосуддя. Конференція, організована Міжнародною асоціацією судового адміністрування, відбулася в Республіці Сінгапур. Програма містила панельні дискусії з тем: дезінформація та вплив на довіру до правосуддя; доступ до правосуддя та вплив на довіру до правосуддя; штучний інтелект у системі правосуддя; доступ до правосуддя як ключ до судового лідерства та професіоналізму в судовому адмініструванні; найкращі судові практики в адмініструванні правосуддя.

До складу української делегації також увійшли голови місцевих судів, представники спеціалізованого суду, Парламенту України, проєкту міжнародної технічної допомоги.

Видано друком і розповсюджено 5000 примірників книги Тома Бінгема «Правовладдя», проведено захід із презентації видання. Книгу розповсюджено в українські суди.

За сприяння програми USAID «Справедливість для всіх» проведено **Аналіз результатів діяльності, позитивного та негативного досвіду залучення громадськості до процедур кваліфікації кандидатів на посаду судді та діючих суддів на прикладі роботи Громадської ради доброчесності та подібних до неї моделей інституцій.** Йдеться про напрацювання рекомендацій парламентарям та керівництву окремих органів судової влади щодо посилення спроможності громадськості впливати на кадрову політику. Залучена експертка д-р Вікторія Дженнет (Німеччина) дослідила окреслену проблематику та підготувала звіт із рекомендаціями. Наразі звіт очікує на презентацію партнерам та донорам.

Створено робочі групи з розробки проєктів професійних стандартів

«Суддя», «Прокурор» та «Правовий радник», до роботи яких залучено понад 40 відповідних фахівців. Напрацьовано перші проекти професійних стандартів, проведено обговорення в рамках робочих груп, запущено опитування задля розширення залучення представників відповідних правничих професій до розробки проектів професійних стандартів.

Відбудова приміщення суду в с. Бородянка Київської області. Підписано Протокол про співпрацю з ДСА України та Київською обласною військовою адміністрацією (КОВА) щодо реконструкції приміщення Бородянського районного суду Київської області, яке було зруйноване в перші дні повномасштабної війни. Реконструкція - це пілотний проект, який реалізується в межах Програми USAID «Справедливість для всіх».

Наразі визначено архітектурно-проектну компанію та планується укладання договорів на розробку дизайн-проекту приміщення судової установи.

В рамках робочої групи Вищої ради правосуддя, за участю представників Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Ради суддів України, Громадської ради доброчесності і міжнародних проектів **надано підтримку в розробці Єдиних показників для оцінки доброчесності та професійної етики судді (кандидата на посаду судді).**

Підтримка Ради суддів України у виробленні нових підходів до врегулювання конфлікту інтересів в діяльності судді. Залучено міжнародного експерта Тілмана Хоппе, який проаналізував міжнародний досвід щодо врегулювання конфлікту інтересів в діяльності судді, зокрема, питання компетенції оцінювання прийнятих суддею рішень щодо врегулювання конфлікту інтересів та підготовлено звіт.

Посібник «Керівні принципи комунікації судових процесів та рішень про воєнні злочини» розроблений ГО «Вектор прав людини», який презентовано Раді суддів України та іншим партнерам судової влади.

Систематизовано пропозиції судів щодо робочої версії проекту Кодексу суддівської етики. Надано підтримку робочій групі Ради суддів України з підготовки проекту Кодексу для розгляду на З'їзді суддів України

18 вересня 2024 р.

Програмою надано підтримку діяльності Етичної ради, Конкурсних комісій по добору членів ВККСУ та по проведенню конкурсу на посади в службі дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя, Дорадчої групи експертів по добору кандидатів на посади суддів Конституційного Суду України. Надається підтримка організаційному та технічному забезпеченню діяльності членів Громадської ради міжнародних експертів, в тому числі залученню додаткових експертів та фахівців.

Забезпечено підтримку у проведенні XIX та XX з'їздів суддів України.

Посилено організаційну спроможність громадських центрів правосуддя в Київській, Одеській, Харківській та Чернігівській областях.

Слід зазначити, що попри проведену роботу залишаються напрями, за якими розпочаті з програмою USAID «Справедливість для всіх» заходи потребують подальшої реалізації:

- 1) проведення відбудови приміщення Бородянського районного суду в Київській області.
- 2) підтримка пілотного проєкту із запровадження відділів підтримки потерпілих і свідків воєнних злочинів у чотирьох судах: Вишгородському районному суді Київської області, Ірпінському міському суді Київської області, Шевченківському районному суді міста Києва, Чернігівському районному суді Чернігівської області.
- 3) створення електронної, двомовної (українською та англійською) та дружньої для користувача бази даних рішень українських судів у справах по воєнних злочинах.
- 4) співпраця з питань цифровізації правосуддя: у 2024 році розроблено та презентовано проєкт нової Концепції ЄСІКС, наразі триває узгодження коментарів та правок до вищезгаданої Концепції; розробка технічних вимог та пілотування нової системи Модуль діловодства судів.

«Кібербезпека критично важливої інфраструктури України»

Співпраця з питань цифровізації правосуддя: у 2024 році проведено незалежну експертну діагностику стану кіберзахисту інформаційних систем дата-центрів судової влади, ДСА України, ТУ ДСА України та судів. Також розроблено рекомендації щодо створення операційної моделі кібербезпеки та технічної архітектури кібербезпеки органів системи правосуддя України. Ця діагностика є секторальним елементом кібербезпеки, на відповідність вимогам NIST Cybersecurity Framework.

Проектом «Підтримка Цифрової Трансформації»

Співпраця з питань цифровізації правосуддя.

В 2024 році здійснено конкурсний відбір на пошук команди з реалізації проєкту модернізації та розвитку ЄСІКС, з відібраними експертами укладені відповідні контракти.

У рамках зазначеного проєкту перебачалися: Модернізація Інформаційної системи Єдиного державного реєстру судових рішень; розробка програмного забезпечення «Електронні взаємодії»; розробка Інформаційної системи «Аналіз та звітність».

Варто зауважити, 29 січня 2025 року ДСА України отримала лист від партнерів з розвитку щодо припинення фінансування:

«20 січня 2025 року Президент США Дональд Дж. Трамп підписав Указ про Переоцінку технічної допомоги США іншим країнам та приведення її у відповідність до іноземної політики США. 24 січня 2025 року на виконання означеного Указу USAID видало наказ про припинення роботи Програми

«Справедливість для всіх», який передбачає негайну зупинку всієї програмної діяльності на 90 днів.

Згідно з інструкціями від USAID та вказівками з головного офісу компанії Кімонікс, цим листом ми офіційно повідомляємо вам, що Програма «Справедливість для всіх» протягом цього періоду не зможе виконувати жодних зобов'язань згідно з Протоколом про співпрацю між Державною судовою адміністрацією України та Програмою», - йдеться у листі Програми.

Лист аналогічного змісту отримано від Проєкту «Підтримка Цифрової Трансформації».

Довідково: Відповідно до Постанови КМУ від 15.02. 2002 р. № 153 «Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги», якою затверджено [Порядок залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги](#) відбувається реєстрація проєктів МТД та моніторинг їх діяльності.

Моніторинг проводиться Секретаріатом Кабінету Міністрів України разом з бенефіціаром та уповноваженими представниками партнера з розвитку (за згодою) під час реалізації проєкту (програми) (поточний моніторинг) і на заключному етапі реалізації (заключний моніторинг).

Для забезпечення поточного моніторингу реципієнт подає бенефіціарові інформацію про результати діяльності проєкту (програми). Бенефіціар аналізує та подає кожного півріччя до Секретаріату Кабінету Міністрів України підписані координатором проєкту (програми) результати поточного та/або заключного моніторингу.